

8. Халлінен Дж. Навчальна програма зі STEM-освіти. *Британська енциклопедія*. 13.09.2022 р. URL: <https://www.britannica.com/topic/STEM-education>

Марина СУСІД

ФОРМУВАННЯ ДУХОВНИХ ЦІННОСТЕЙ УЧНІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ ЗАСОБАМИ УСНОЇ НАРОДНОЇ ТВОРЧОСТІ

Проблема формування духовних цінностей учнів в наш час є досить важливою. Під час навчально-освітнього процесу у педагога є безліч можливостей сприяти формуванню духовно-моральних цінностей. В цьому не аби-як допомагає народна творчість. Використовуючи творчу спадщину нашої незалежної держави, можна не лише урізноманітнити навчальний процес, а й сприяти формуванню духовних цінностей. Адже саме читаючи твори, слухаючи пісні та легенди, працюючи з прислів'ями та приказками люди мають змогу почерпнути для себе історичний досвід минулих поколінь, а також дізнатися більше про культуру та традиції українського народу.

Проблемі духовності приділяли велику увагу відомі античні філософи. Серед них можна виділити: Аристотеля, Демокрита, Платона, Сократа, українські філософи – Г. Сковорода, П. Юркевич були зацікавлені питанням духовності. Серед відомих педагогів сучасності тему духовності розглядали В. Сухомлинський, О. Духнович, А. Макаренко, С. Русова, К. Ушинський та інші.

Опрацьовуючи дану тему особливу увагу було приділено роботам В.О.Сухомлинського. У своїй праці «Духовний світ школяра» він визначив, що формування духовного світу тісно пов'язане з всебічним розвитком.

Духовне життя людини, зазначає автор, визначається багатством її справжнього ставлення до навколишнього світу, змістом та характером її взаємодією з природою та людьми [4, с. 212].

Варто зауважити, що формування духовних цінностей учня це довготривалий процес. Поступово, під впливом різноманітних аспектів середовища відбуваються якісні зміни всіх психічних процесів дитини, які тісно пов'язані між собою. В той чи інший час різноманітні сторони дитячої психіки проявляються помітніше. Якщо ми спостерігаємо за зміною поведінки учня, його ставлення до середовища, то це означає, що відбувся процес якісних змін.

В процесі формування духовних цінностей учнів під час навчально-освітнього процесу доречно використовувати усну народну творчість.

Дослідник В. О. Сухомлинський зазначає: «Усна народна творчість — це твори мистецтва, створені народом. Цей термін містить зміст явища: це твори усного характеру, створені виключно народом» [3, с. 91]. Тобто, усна народна творчість, що виникла з давнини, не передбачає авторства творів, оскільки всі люди є авторами. У цьому головна відмінність фольклору від авторської творчості.

Усна народна творчість чітко показує молодшим школярам ідею гармонійних стосунків між людиною і природою, що виникли з гармонії самої природи та розуміння необхідності її пристосування та перетворення. У багатьох українських прислів'ях відображені тонкі спостереження за природою, розуміння того, що природа – це сила, з якою треба рахуватися. Хоровод є одним із народних святкових заходів, які повністю пов'язані з природою, оскільки це дійство завжди відбувалося на природі. Таким чином, екологічне виховання, виховання любові до місцевої природи, може спиратися на народну педагогіку [2, с.78].

Ідеал для молодшого школяра – це далека перспектива, до якої вона буде прагнути, порівнюючи свої вчинки та вчинки з ідеалом. Набутий у дитинстві ідеал багато в чому визначить його як особистість. Казка не дає дітям прямих настанов (наприклад,

«Слухай батьків», «Поважай старших», «Не йди без дозволу з дому»), але в її змісті завжди є урок, який вони поступово сприймають і завжди повертаються до тексту казки. Моральне виховання можливе через усілякі народні казки, тому що в їхніх вчинках притаманна мораль.

Особливе виховне значення мають твори народної творчості, що впливають на формування патріотичних почуттів. Народна творчість несе в собі специфічні образи, фарби, доступні й цікаві дитині. Твори народної творчості можуть бути ефективним засобом формування позитивного, емоційно забарвленого ставлення до різних сторін суспільного життя та виховання любові до рідного краю за таких умов: коли ознайомлення з народною творчістю є невід'ємною частиною загальної системи ознайомлення дітей дошкільного віку з явищами суспільного життя; при проведенні відбору творів народної творчості найбільше сприяють вихованню засад патріотичних почуттів; коли у дітей сформувалися вміння розрізняти деякі специфічні та спільні риси в творчості різних народів.

Також важливу роль відіграє процес ознайомлення дітей з чарівними та героїчними історіями. Ідейний зміст цих оповідань – героїчних подвигів в ім'я визволення рідної землі, свого народу від зла, насильства, ворогів та іноземних загарбників – сприяє розкриттю ідей патріотизму та розмежуванню понять «добро» та «зло» [1, с. 39].

Отже, усна народна творчість є важливим складником у формуванні духовних цінностей молодшого школяра. Завдяки роботі з народним надбанням учні можуть чітко відмежовувати поняття «добро» та «зло», їх вплив на людей. Народний фольклор допомагає сформувати почуття цінностей, моральну стійкість. Засобами фольклору рідного краю забезпечується вироблення в особистості духовної суті, ідеалів та ціннісних орієнтацій, що є основою виховання учнів основної школи.

Список використаних джерел

1. Коляда Н. Громадянське виховання: спадщина Василя Сухомлинського у діалозі із сучасністю. Українська історико-педагогічна наука у дзеркалі тематики дисертаційних досліджень (1995–2014) : хронол.-темаг. покажч. тем дис. дослідж. зі спец. 13.00.01. Умань : ФОП Жовтий, 2014. 357 с.
2. Мартинюк О. Громадянська освіта. Інтегрований курс. Рівень стандарту: підручник. Х. : Ранок, 2020. 189 с.
3. Сухомлинський В. О. Стан і підходи до громадянської освіти в Україні. Серце віддаю дітям. Народження громадянина. Листи до сина. К.: Рад.шк., 1985. С.464.
4. Сухомлинський В. О. Вибрані твори : в 5 т. Київ : Радянська школа, 1976. 653 с. Режим доступу: [<http://irbis-nbuv.gov.ua/ulib/item/ukr0011662>]

Діана ТЮТЮННИК

ДИСКУСІЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ МЕТОД РОЗВИТКУ ПРОФЕСІЙНОЇ МОВЛЕНЬОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ

В умовах соціально-економічної трансформації суспільства, воєнного стану та карантинних обмежень в Україні професійна підготовка фахівців у закладах вищої освіти відбувається переважно на основі дистанційного навчання. Це вносить корективи в організацію і здійснення освітнього процесу: відбувається пошук інноваційних інформаційно-комунікаційних технологій, методів, засобів навчання, які спрямовані на активізацію та пріоритетність самостійної інтелектуально-пошукової діяльності студентів.